

Srbija i Kosovo*: Okončati politizaciju procesa tranzicione pravde kaže ekspert Ujedinjenih nacija

BEOGRAD (2. decembar 2022.) – Srbija i Kosovo* moraju da okončaju ispolitizovane taktike koje ometaju napore u procesu promocije istine, pravde i pomirenja koji su usmereni na rešavanje nasleđa teških kršenja ljudskih prava tokom oružanog sukoba u regionu 1998-99, izjavio je danas ekspert UN-a.

Na kraju jednaestodnevne zvanične posete Srbiji i Kosovu, specijalni izvestilac UN-a za promociju istine, pravde, reparacija i garancija neponavljanja zločina, Fabijan Salvioli, izrazio je zabrinutost zbog nedostatka saradnje između vlasti u Beogradu i Prištini u pogledu procesa tranzicione pravde.

Ekspert UN-a je primetio u svojoj [izjavi za javnost](#) da pitanja o sudbini nestalih lica i krivičnog gonjenja ratnih zločina dominiraju procesom tranzicione pravde u Srbiji i na Kosovu od kraja sukoba. On je pozdravio inicijative koje su usvojile nadležne vlasti u cilju omogućavanja istine i pravde, ali je istakao da je napredak bio „alarmantno spor”.

„Nedostatak saradnje često vođen političkim agendama doveo je do zastoja u procesu“, rekao je specijalni izvestilac.

Salvioli je pozvao Srbiju i Kosovo da intenziviraju napore da se izvršioци teških kršenja ljudskih prava i humanitarnog prava privedu pravdi, bez obzira na njihovu etničku pripadnost. „Potraga za nestalim licima i saradnja između Srbije i Kosova, uključujući i Radnu grupu za nestala lica, moraju biti nastavljene bez daljeg odlaganja“, rekao je on. „Porodice nestalih našle su se kao taoci političkih interesa i nespremnosti vlasti, koje ne preduzimaju korake da okončaju njihovu patnju.

Ekspert UN-a je takođe upozorio na restriktivne zakonske okvire u Srbiji i na Kosovu koji otežavaju pristup reparacijama svim žrtvama sukoba. „Pozivam nadležne u Beogradu i Prištini da unaprede svoje zakonske okvire kako bi obezbedili da sve žrtve mogu da pristupe pravu na reparaciju bez diskriminacije“, rekao je ekspert.

On je izrazio zabrinutost zbog nedovoljnog priznavanja i sećanja na patnje koju su pretrpele sve žrtve sukoba. „Priznanje patnje i dostojanstva svih žrtava je od vitalnog značaja za efikasan proces tranzicije i pomirenja“, rekao je ekspert UN-a, pozivajući vlasti da obezbede da se glas žrtava čuju sadašnje i buduće generacije kroz školske programe i udžbenike, kulturne aktivnosti i medije.

„Nasleđe prošlih kršenja prava sa svom svojom složenošću mora se adekvatno i sveobuhvatno tretirati kako bi se proces društvenog pomirenja pomerio napred. Žrtve se moraju staviti u samo središte ovog procesa“, rekao je Salvioli.

Specijalni izvestilac je primetio široku upotrebu etnocentričnih, nacionalističkih i pristrasnih narativa o sukobu u oblastima obrazovanja, memorijalizacije, kulture i medija u Srbiji i na Kosovu. „Manipulacija prošlim događajima i prateća egzaltacija nacionalističkih i etničkih osećanja u političke svrhe je kratkovida, nepromišljena i predstavlja čin javne neodgovornosti koji može dovesti do ponavljanja nasilja“, rekao je on.

On je pozvao vlasti da obezbede da narativi i udžbenici istorije ne postanu izvori budućih sukoba.

Salvioli je pozvao vlasti u Beogradu i Prištini da obnove napore za unapređenje sveobuhvatnih programa tranzicione pravde u Srbiji i na Kosovu u cilju postizanja istinskog pomirenja, održivog mira i sprečavanja ponavljanja nasilja.

Tokom posete, ekspert UN-a se sastao sa zvaničnicima vlade, predstavnicima civilnog društva i organizacija za ljudskih prava, preživelim žrtvama ratnih zločina, porodicama žrtava i predstavnicima međunarodne zajednice. Posetio je i masovne grobnice, nekadašnje koncentracione logore i spomenike posvećene sećanju na prošlost.

Specijalni izvestilac će podneti kompletan izveštaj o svojoj poseti Savetu za ljudska prava 2023. godine.

ENDS

***Sva upućivanja na Kosovo su u potpunosti u skladu sa Rezolucijom 1244 (1999) Saveta bezbednosti Ujedinjenih nacija.**

g. Fabian Salvioli (Argentina) je 2018. godine imenovan od strane Saveta UN-a za ljudska prava za [Specijalnog izvestioca za promociju istine, pravde, obeštećenja i garancija za neponavljanje](#). On je advokat za ljudska prava i univerzitetski profesor. Fabian Salvioli je profesor Međunarodnog prava i Ljudskih prava na Pravnom fakultetu Univerziteta La Plata. Bio je predavač u mnogim državama i na univerzitetima širom Amerike, Evrope, Afrike i Azije. G. Salvioli je autor nekoliko knjiga i članaka o međunarodnom pravu o ljudskim pravima. Bio je član Komiteta za ljudska prava Ujedinjenih nacija između 2009. i 2016. godine, a njegov predsednik između 2015. i 2016. godine. Kao Specijalni izvestilac, g. Salvioli je deo onoga što je poznato kao [Specijalne procedure](#) Saveta za ljudska prava. Specijalne procedure, najveće telo nezavisnih eksperata u UN sistemu ljudskih prava, je zajedničko ime za nezavisne mehanizme utvrđivanja činjenica i monitoringa Saveta, koje adresiraju ili konkretne situacije država ili tematska pitanja u svim delovima sveta. Eksperti Specijalnih procedura rade volonterski; oni nisu osoblje UN-a i ne primaju platu za svoj rad. Oni su nezavisni od bilo koje države ili organizacije u služu u svom kapacitetu kao pojedinci.